

เทศน์เช้า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ธรรมะคือสัจธรรม สัจธรรมเป็นของจริง แต่ชีวิตเรานี้สมมุติ พอสมมุติขึ้นมาแล้ว เราแสวงหาความจริง แสวงหาความจริง เห็นไหม เรามาวัดมาวามาเพื่ออะไร เรามาวัดมาวามาเพื่อมาขัดเกลาจิตใจของเรา ถ้ามาวัดมาวามาเพื่อขัดเกลาจิตใจของเรา เวลามา เรา มาแสวงหาวัดป่า วัดป่าคือวัดปฏิบัติ การปฏิบัติคือข้อวัตรปฏิบัติ

ถ้าการข้อวัตรปฏิบัติ เห็นไหม เวลาบวชพระขึ้นมา เวลาจะบวชพระต้องมาเป็นปะชาว การเป็นปะชาวคือว่าฝึกหัดให้ได้นิสัย พอได้นิสัยเวลาบวชเข้ามาแล้วทำสิ่งใดมันจะราบรื่น แต่ถ้าฝึกหัดขึ้นมา เห็นไหม เวลาเข้ามาแล้วพระราชิปปไตย พระราชิปปไตย พระบวชเก่าๆ ใ้อโฮ! เขาแต่ใจตัว ใ้อพระบวชใหม่ผิดทั้งนั้น ใครๆ ก็คอยจ้ำจี้จ้ำไชแต่พระใหม่ๆ

ฉะนั้น เวลาเข้ามาเป็นปะชาวก่อน เข้ามาเป็นปะชาวมานฝึกให้ได้ก่อน มาฝึกหัดแล้วค่อยบวชเข้ามา พอบวชเข้ามาแล้ว เห็นไหม ยังต้องขอนิสัย เวลาขอนิสัยแล้ว ถ้าได้นิสัยแล้ว คำว่า “ได้นิสัย” คือยอมร้บกัน ยอมร้บในการสั่งสอน ยอมร้บในการชี้แนะ ยอมร้บๆ ไร

พระบวชใหม่ สิ่งทีทนไม่ได้คือการจ้ำจี้จ้ำไช พระบวชใหม่เขาอดทนตรงนี้ได้ยาก นี้พอพระบวชใหม่ พระบวชใหม่ไร ทีนี้เรามาวัด มาวัดประพฤติปฏิบัติใ้ใหม่ มาวัดเพื่อปฏิบัติ ใ้อคนที่ จะเข้ามาช่วยส่งอาหาร การช่วยส่งอาหารมันก็ต้องฝึกนะ เวลาฝึกขึ้นมา เห็นไหม สิ่งทีควรร้บ และไม่ควรร้บ ร้บได้หรือไม่ได้

แล้วคนที่เข้ามาในวัด คนเราก้จริตนิสัยมันไม่เหมือนกันใ้ใหม่ เวลาเข้ามาแล้วคนนั้นถืออย่างนี้ คนนี้ถืออย่างนั้น ควรจะทำอย่างนั้น ควรจะทำอย่างนี้ มันขัดแย้งในใจทั้งนั้น ความเห็นต่าง ถ้าความเห็นต่าง ความเห็นต่างมันเป็นความเห็นต่างของเราใ้ แต่ข้อวัตรปฏิบัติมันต้องเป็นหลัก ข้อวัตรปฏิบัติเราต้องทำตามนั้น ทำตามนั้นใ้

แล้วเวลาทำตามนั้นขึ้นมา สิ่งนี้เวลาเด็กๆ จะเข้ามาช่วยหยิบช่วยจับช่วย เราพูดบ่อยนะ เออ! ให้อพวกนี้กินข้าวแล้วข้าวมียาง เพราะกินแล้วเป็นคนดี แต่มันก็ได้ระดับนั้นนะ ระดับของเด็กใช้ใหม่ แล้วเด็กมันวุฒิมิภาวะของเด็ก เด็กมันเข้ามาไม่ได้ เราต้องดูแลใจ ผู้ที่มา ผู้ที่มาวัดมา วาแล้วเขามีมารยาท ถึงเวลาแล้วก่อนจะเทศน์เขาจะเอาลูกเขาไปข้างล่างก่อน มันเป็นเรื่องส่วนตัวใจ เวลาเรื่องส่วนตัวมันเป็นครอบครัวของเราใช้ใหม่ แล้วครอบครัวของเรา ใครบ้างไม่รัก ลูกไม่รักหลาน ใครก็รักทั้งนั้นนะ แต่ความรักมันเป็นเรื่องครอบครัวของเรา เรื่องส่วนตัวของเรา

แต่มาวัดที่ศาลาเป็นที่แสดงธรรม เป็นศาลาโรงธรรมฟังธรรม เขามาเพื่อฟังธรรมๆ มันเป็นที่สาธารณะ มันเป็นที่สาธารณะ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเหมือนกัน สิทธิของเรากับสิทธิของเขาละ แล้วสิทธิของเขา เขามาวัดมาวา เห็นใหม่ พระเราต้องได้การฝึกหัดมาก่อน นักรบ นักรบ ทหารต้องฝึกให้ชำนาญแล้วถึงจะออกรบ เวลาทหารฝึกชำนาญแล้วจะออกรบขึ้นมาแล้ว แล้วก็มีคนเข้าไปคอยถ่วงคอยอะไรอย่างนี้ มึงจะรบกับใครละ

พระต้องรบกับกิเลสนะ เวลากิเลสเวลาสิ่งที่ถวายเป็นทานๆ เวลาบวชพระแล้ว อยากได้เย็น ก็ได้อร้อน อยากได้อร้อนก็... มันก็ไม่ได้อะไรตั้งใจทั้งสิ้น ถ้าไม่ได้อะไรทั้งสิ้น กิเลสมันก็ดันรนเง เวลาพระที่อ่อนแอนะ เวลาเขาน้อยเนื้อต่ำใจ เราเป็นผู้กำพ้อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริณิพานไปแล้ว เราไม่มีใครดูใครแล จะดูแลอะไร จะบวชมาเป็นเทวดาหรือ บวชมาเป็นพระ เพื่อมาขัดเกลากิเลส ไม่ได้บวชมาเป็นเทวดา ถ้าไม่ได้บวชเป็นเทวดา อยู่ในป่าในเขามันได้อะไร ไม่ได้อะไรเลย ข้าวเปล่าๆ ทั้งนั้น ได้ข้าวก็นับว่าบุญแล้ว บางทีไม่ได้อะไรเลย ถ้าได้ข้าวมา มันก็ได้ข้าวนั้นแหละ

ถ้าได้ข้าวขึ้นมา เห็นใหม่ เรามาทำไม เรามาที่สงัดที่วิเวก เราไม่ได้มาหาการคลุกคลี ถ้าสิ่งที่ได้มาก็ได้ด้วยกำลังวาสนาของเขา ชาวป่าชาวดอยเขาจะมีอะไร เขาก็ได้ข้าวไร่ของเขาที่เขาปลูกพืชมาเท่านั้นนะ มันไม่มีอะไรมากไปกว่านั้นหรอก เขามีน้ำใจใส่บาตรให้เรา มันก็ดีถมเถไป แล้ว เราได้มาแล้ว เห็นใหม่ เราก็ฉันเพื่อดำรงชีพ ดำรงชีพไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ นี่ไง มันไม่ได้ อะไรตั้งใจทั้งสิ้น เพราะเรามาแก้ไข มาประพฤติปฏิบัติ

นี่ก็พระเหมือนกัน เวลาพระมาบวชแล้ว บวชเขาหาสำนักที่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นกันชน เป็นโล่ที่ดี พอโล่ที่ดีขึ้นมาแล้ว เวลาอาหารมันผ่านมาๆ สิ่งที่จะผ่านมาๆ ให้เขาได้พิจารณาของ

เขา เวลาพระได้ตักอาหารเสร็จแล้ว เห็นไหม ปฏิสังขายโย ถ้าไม่พิจารณาก่อนฉันเป็นอาบัติ
ทั้งนั้น เป็นอาบัติเลย ทีนี้เวลาเขาจะฉันเขาได้การฝึกหัดมา ฝึกหัดขึ้นมา นักรบ นักรบ กิเลสมัน
ก็มีอยู่แล้วทุกคนมันมีความชอบ ความไม่ชอบในใจ ทุกคนมันมีอยู่แล้ว เขาก็ต้องมีเวลาของเขา
มาออกเขาจะขอเกาะกันมันไม่ได้

เด็กที่จะเข้ามามันก็ต้องมีวุฒิภาวะเข้ามาได้มากน้อยแค่ไหน ถ้ามากน้อยแค่ไหนมัน
ต้องกันเอาไว้ไง อย่างเช่น เห็นไหม เราเมตตา เราดูแลกัน ก็ดูแลกัน แต่อย่าให้มันล้ำเส้นสิ อย่า
ให้มันก้าวเข้ามาจนกิจกรรมของเรา วินัยกรรม วินัยกรรม การกระทำคือวินัย วินัยกรรมคือการ
กระทำมันเป็นกรรม ถ้าเป็นกรรมการกระทำนั้นมันต้องเป็นสัมมาทิฐิ มันต้องตั้งงามของมัน ถ้า
ตั้งงามของมันขึ้นมาแล้ว วินัยกรรมคือรูปแบบ คือกรอบ กรอบแล้ว แล้วกิเลสมันอยู่ในกรอบไหม
กิเลสมันดินมันร่นทั้งนั้นนะ มันฉลาดทั้งนั้นนะ แล้วกิเลสมันฉลาดเอากรอบนั้นมาคลุมมันไว้

ถ้าเอากรอบ เอาข้อวัตรปฏิบัติมาคลุมไว้ พอคลุมมันไว้แล้ว พระเขาจะตักอาหารไม่ตัก
อาหารมันเป็นสิทธิ เป็นสิทธิของเขา เขาชอบหรือไม่ชอบ หรือว่าถ้ากิเลสเขาชอบแล้ว เขาจะ
ต่อต้าน เขาไม่ตักก็ได้ หรือเขาตักแต่มากแต่น้อย ตักแล้ว เขาเรียกผ่อนอาหารไป เวลาต้องผ่อน
มัน ต้องดูแลมัน มันนักรบนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระอานนท์ “อานนท์ เธอคิดถึงความตายวันละกั
หน” บอกเวลาเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เข้าไป ต้องคิดทุกลมหายใจเข้าออก”

นี่ก็เหมือนกัน นักรบก็เหมือนทหารออกรบ ทหารออกรบขึ้นมาแล้ว เข้าศึก พลาดคือตาย
นะ ถ้าพลาดก็คือตาย นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระ เห็นไหม ศาลาโรงธรรมสำคัญที่สุด เราอยู่กับครู
บาอาจารย์ เห็นไหม เวลาขึ้นศาลานี้สนามต่อสู้ แล้วท่านจะคอยดูสติปัญญาของเรา การหยิบ
การจับ การฉวย ถ้าผิดพลาดขึ้นมาโดนทั้งนั้น พระนั่งเกร็งหมดละ เสี่ยงกระทบก็โดนทั้งนั้น แล้ว
ทำไมเอาคนเข้ามาสอดเข้ามาอะไร เห็นไหม

เนี่ยพูดถึงคนเวลาจะเข้ามามันต้องฝึกหัด มันต้องมีกติกา ว่าอย่างนั้นเถอะ อย่าปล่อย
กันจนละเทะ แล้วพระขึ้นมาทีไรออกเอาใจ โอ้ย! พระองค์นั่นดี พระองค์นี่ดี อ้าว! แล้วก็
ปรนเปรอ เดียวก็เป็นหมู พอเป็นหมูแล้วพระมันก็จะเสีย พอเสียไปแล้วโทษใคร ก็โทษไอ้คนมา

ออกเสาะขอเลาะนั่นนะ ที่แรกก็ออกเสาะขอเลาะกัน “เอานี้ดีๆ โถ้ย! ต้องบำรุงร่างกาย โถ้ย! มันต้องให้มันดีขึ้น โถ้ย! ใ้มันเป็นความจำเป็น” เดียวก็ไป

นี่ไง มันมีกรอบของมันอยู่แล้วไง แต่กิเลสมันไม่อยู่ในกรอบหรอก ถ้ากิเลสมันไม่อยู่ในกรอบ มันต้องมีกรอบมิกติกานะ เวลาเมื่อได้ๆ เข้ามาช่วยจริงๆ เราชื่นชมนะ ชื่นชมที่ว่ามันกินข้าววัดแล้วมันช่วยงานวัด ว่าอย่างนั้นเลยนะ มันกินข้าววัดมันช่วยงานวัด เราก็ชื่นชมอยู่ แต่! แต่มันทำไม่ได้ อาหารที่มันเป็นน้ำ มันเป็นหม้อๆ มันจะยกมันก็ยกไม่ได้ เราต้องรู้ของมันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้ แล้วใ้พระที่เขาจะต่อสู้กับกิเลสของเขา แล้วเอาอย่างนั้นมาคอยเป็นตัวถ่วง มันไม่ได้นะ

ฉะนั้น ผู้ที่เอาลูกเอาหลานมาต้องสังเกตตรงนี้คิดหนึ่ง อย่าให้เข้ามา เพราะ เพราะเวลาเราอยู่กับหลวงตาพระมหาบัว ท่านบอกเรื่องของพระเป็นเรื่องของพระ เรื่องของโยมเป็นเรื่องของโยม ท่านจะไม่เอาเรื่องของโยมมาอยู่กับเรื่องของพระเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระเรา เห็นไหม ถ้าทำผิดทำอะไรนะ เราไล่ออกหมดนะ เราไล่ออกเลย ฉะนั้น พระเกร็งหมดล่ะ ไม่อยากจะมาพูด ที่นี้พอไม่พูด โยมก็ภาษาเรานะ ลูบหัวเล่น ทำอะไรตามพอใจ พระมันนักรบ กว่าที่จะบวชได้ พ่อแม่ละล้าละลัง น้ำตาท่วมบ้าน กว่าที่จะได้มาบวชสักคนหนึ่ง แล้วมาบวชสักคนหนึ่ง บวชแล้วมันจะต่อสู้กับกิเลสมันใหม่ มันจะฝึกหัดภาวนาใหม่ มันจะทำเพื่อประโยชน์กับมันใหม่

เพื่อประโยชน์ๆ เวลากราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมคืออะไร สัจธรรมมันอยู่ที่ไหน เวลาบวชมาแล้วศาสนามันอยู่ที่ไหน บวชมาแล้วก็ต้องค้นคว้า ไม่ใช่บวชมานั่งกินนอนกิน ไม่ใช่หมู นี่ฟาร์มหมูหรือ วัดไม่ใช่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์

ฉะนั้น เวลาทำสิ่งใดต้องมิกติกา นี่พูดถึงขนาดนี้เพราะอะไร เพราะเมื่อวานเห็นแล้วมันสะเทือนใจมาก มันสะเทือนใจจริงๆ ใ้เรากติกาของเขา เขาทำขึ้นมา ถ้าไม่ทำขึ้นมามันจะเป็นอย่างนี้ไหม ที่ไหนมันก็เหลวไหลไปทั้งสิ้น แล้วพอเป็นอย่างนี้มาแล้ว มันมาแล้วมาละล้าละลัง ละล้าละลัง เราเห็นแล้วมันแหม! มันทิ่มหัวใจเลยนะ ใ้มันพากันตายหมดนะ โยมก็ตาย พระก็ตาย อ้าว! โยมก็อยากหาวัดดีๆ วัดดีๆ ก็มาทำกันอย่างนี้ แล้วพระก็เกรงใจ หลวงพ่อยังไม่พูดเลย ถูกล้าพูดหรือ มันเป็นหัวหน้า ถ้าหลวงพ่อก็ไม่พูด เขาก็ล้าพูดใหม่

แล้วเวลาเทศน์สอนพระ สอนเขาอย่างดีเลย แล้วเวลา เห็นใหม่ เขามารูกรานขนาดนี้ มาเหยียบย่ำอย่างนี้ทำไมหัวหน้าไม่จัดการ หัวหน้ามันต้องจัดการสิ ก็มันหัวหน้าคน ไหนว่าหัวหน้าใจ มิ่งถามสิ ธรรมะจะตอบ เราจะตอบ ใ้ฉันไม่ต้องถามธรรมะหรอก ใ้ฉันมันกำลังเหยียบหัวอยู่นี้ ยังปล่อยเขาเหยียบหัวอยู่ได้อย่างไร แล้วไหนดว่าเป็นหัวหน้าใจ หัวหน้า เห็นใหม่ หัวหน้าต้องเป็นหัวหน้าให้ได้

นี่ไง อยู่กับหลวงตาท่านถึงสอนถึงว่าลักษณะของผู้นำ พระเราถ้าเป็นผู้นำ มันจะนำให้หัวใจเราพ้นไปจากการเกาะ อย่างที่ว่าดินพอกหางหมู ดินพอกหางหมู นอนจมอยู่กับมัน มันพอกหางหมูขยับไม่ได้หรอก คนนั้นก็มาโอดโอย คนนั้นก็มาเอาใจ คนนั้นก็มาอวดอวดเลาะ แล้วมันก็พากันตายหมดใจ แล้วพอเข้มแข็งขึ้นมาก็บอกว่าป่าเถื่อน คำว่า “ป่าเถื่อน” หมายถึงเวลาเขาทำโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

แต่ทำด้วยความเด็ดขาด หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเด็ดขาดของท่านมาก เวลาคำว่า “เด็ดขาดนะ” เวลาเด็กๆ ขึ้นมามันก็เหมือนพวกเรา จิตใจมันอ่อนแอ จิตใจไม่มีกำลัง มันเข้ามาแล้ว โอ้! ใครไม่กลัวผี ใครก็กลัวทั้งนั้น ในหัวใจของสัตว์โลก มนุษย์นี่นะ กลัวความมืด มนุษย์กลัว เพราะความกลัวของมนุษย์ ศาสนาแรกของโลกคือศาสนาถือผี อ่อนนอน พยายามเอาอกเอาใจกันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร จนมาเกิดพระพุทธศาสนาขึ้นมา เห็นใหม่ ใครมันไม่กลัวบ้าง

ครูบาอาจารย์เราท่านก็ปุกฤษณะ ครูบาอาจารย์นะ เพราะเราศึกษาประวัติครูบาอาจารย์มาเยอะ หลวงปู่ชอบท่านเด็ดขาดๆ ท่านก็ว่าท่านก็กลัวผี ตอนท่านบวชใหม่ๆ หลวงปู่ขาวมาอยู่เขา ท่านธุดงค์กันมา ไปอ่านประวัติหลวงปู่ขาวสิ ท่านบอกว่าท่านมากระโดดหน้าต่างกุฏิ นี่หลวงปู่ขาวครูบาอาจารย์เราท่านก็เป็นอย่างนี้มาก่อน แต่เพราะได้การฝึกหัด ได้การคุ้มครองดูแลจากครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านพาเข้าไปก่อน ใหม่ๆ ก็ไม่กล้า ท่านก็พาไปป่าช้า ไปป่าช้ามือไม้สั่นหมดเลย แต่พอเข้าไป ฝึกหัดเข้าไปมันก็เข้มแข็งขึ้นมา

นี่ไง ครูบาอาจารย์ท่านฝึกหัดอย่างนี้ พอเราเข้ามาแล้วจิตใจเราเหมือนเด็กๆ จิตใจเรามันอ่อนแอไง เวลาหลวงตาท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่น เห็นใหม่ เวลาจิตมันเสื่อม แล้วหลวงปู่มั่นท่านฝึกฝนขึ้นมา พอเวลาท่านภาวนาได้ ท่านมาพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังไง “สอนเหมือนเด็กๆ

เลย สอนเหมือนอนุบาลเลย” ตอนนั้นเราเป็นอนุบาลเราไม่รู้ ครูบาอาจารย์ท่านดูแลมา จนถึงที่สุดแล้วท่านสิ้นกิเลสหมดละ

นี่ไง เราอย่ามองแต่ของที่เล็กๆ น้อยๆ ใจ พอไปวัดไปวาแล้ว โอ้โฮ! ครูบาอาจารย์ท่านมีคุณธรรม พอคุณธรรมก็พูดถึงมรรค ผล นิพพานเลย ใจพื้นฐานก็เลยเหยียบเล่นกัน ใจพื้นฐาน ใจศีล สมาธิ ปัญญา ใจพื้นฐานเหยียบย่ำกัน อย่าเหยียบย่ำ ช่วยกันรักษา ช่วยกันรักษา รักษาแล้วมันก็ตีที่โยมด้วยใจ โยมต้องฝึกหัดก่อน เวลาจะอุปัฏฐากพระมันต้องฝึกหัดก่อน อะไรควร กัปปิ อะไรไม่ควร กัปปิ อะไรควร ประเคน ไม่ควร ประเคน องค์ของประเคน เห็นไหม หัตถบาธ มันได้หัตถบาธหรือไม่ได้หัตถบาธ ศึกษา เวลาพูดขึ้นมาเราได้เข้าใจได้

พอเข้าใจได้ เห็นไหม ลูกศิษย์กรรมฐาน ลูกศิษย์กรรมฐาน เวลาใครมาหาเรา ลูกศิษย์บ้านตาด ลูกศิษย์บ้านตาด เราคิดว่ามันรู้หมดแล้ว พอมาถึงนะ หย่าเบ้ทั้งนั้นนะ ไล่ออกหมด มาจากวัดป่าบ้านตาด มาจากสวนแสงธรรม ไล่ออกหมด เพราะพอบอกมาจากสวนแสงธรรม มาจากบ้านตาด แสดงว่ากูมาจากลูกศิษย์อาจารย์มหาบัว ใหญ่กว่ามึง มึงต้องคอยเอาใจกู ถ้ามาสูงส่งมึงไปซะ

แต่ถ้ามาด้วยน้ำใจเนาะ เห็นไหม เราลูกศิษย์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกัน เราลูกศิษย์หลวงปู่มั่นด้วยกัน เราลูกศิษย์หลวงตาด้วยกัน มันด้วยศีลด้วยธรรม ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ท่านมีศีลมีธรรมของท่าน เราควรเคารพที่นั่น เราไม่เคารพพระองค์นี้ก็ได้ เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงธรรมและวินัย ธรรมวินัย ดุสิต วินัย อาวุโส ภัณฑะ เขาเคารพกันแล้ว เวลาเคารพเขาไม่ได้เคารพที่กฏกติกากฎกติกานี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้วางไว้ ถ้าเราเชื่อมั่นในกติกานั้นคือเราเชื่อมั่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราเคารพ เราหมั่นหน้าใจสงบ มึงก็เคารพพระพุทธเจ้าก็แล้วกัน อย่ามาเคารพกูเลย ถ้ามึงหมั่นหน้ากวนัก มึงก็เคารพพระพุทธเจ้า ทำตามพระพุทธเจ้าสอน ไม่ต้องมาเคารพกูหรอก นี่พูดถึงถ้ากิเลสมันแฉลบนะ ถ้ามันทำตามนั้นมันก็จบไป

ถ้ามันเป็นจริงมันต้องเป็นจริงอย่างนี้ละ เราทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเราต้องฝึกหัดนะ พอฝึกหัดแล้วอย่ามาคะคานกัน ใจนี้ดีกว่าใจนี้ ใจนี้ดีกว่าใจนั้น ถ้า

ดีกว่าวัดนั้นเขาเจริญแล้ว ถ้าดีกว่าไปอยู่ที่นั่น ดีกว่าๆ มันล่มสลายมาหมดแล้ว ที่ไหนมันดีกว่า มันล่มสลายไปทั้งนั้นนะ ใจที่ไม่ดีๆ ที่มันรักษาไว้ นั่นนะมันจะเข้มแข็งขึ้นมา แล้วถ้ามันเข้มแข็งขึ้นมา แล้วไม่มีหัวใจใหม่ หัวใจที่แสวงหาของดี ทุกคนก็แสวงหาของดีใจใหม่ ถ้าแสวงหาของดีเราก็คงต้องช่วยกันส่งเสริมสิ

เพราะนักกีฬา มันก็ต้องฝึกหัดมาจากเยาวชน ถ้าเยาวชนมันดี มันก็เชี่ยวชาญดีนะ เยาวชนเราเห็นด้วยนะ เด็กๆ เราเห็นด้วยมาก เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะสมัยเราเป็นเด็กๆ เราไม่มีโอกาสเลย เราทำงานมาตั้งแต่เด็ก เราไม่มีโอกาสรับรู้อะไรทั้งสิ้น อันนี้เด็กๆ ที่มีโอกาส ไปวัดเขาทำกันอย่างไรยังไม่รู้เรื่องนะ บวชแล้วถึงได้รู้

ฉะนั้น เยาวชนเราฝึกหัดของเราได้ แต่! แต่เราต้องพยายามรั้งไว้บ้าง กันไว้บ้างให้มันมีขอบเขต คำว่า “มีขอบเขต” เพราะอะไร เพราะนั่นเป็นเรื่องของฆราวาสใจใหม่ ใจนี้เรื่องของพระใจใหม่ แต่วัตรในศาลาโรงธรรม พอดกเย็นขึ้นมานะ ในข้อวัตรปฏิบัติพระต้องทำความสะอาด พระต้องเตรียมเชียงน้ำ น้ำล้างเท้า น้ำล้างบาตร ตกเย็นพระจะทำหมัด หน้าที่ของพระ พระต้องทำหน้าที่ของพระ แล้วทำหน้าที่ของพระแล้ว เข้ามา เห็นใหม่ โยมมาทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด เรียบร้อยหมด ถึงเวลาวัดไม่ร้าง เขามีข้อวัตรปฏิบัติของเขา

เรามาแล้วเราก็คงจะมีกตিকাของเรา กตিকাของคฤหัสถ์มีแค่ไหนทำแค่นั้น แล้วสิ่งที่จะมาอุปฐาก จะมาช่วยเหลือมันก็มีขอบเขตไง ดูสิ เขาเรียกอุคคหิตก์ ของที่ถือพร้อมกันระหว่างพระกับโยม ของนั่นถือว่าเป็นของอุคคหิตก์ ประเคนไม่ขึ้น ของจับพร้อมกันประเคนไม่ได้ ภิกษุจับต้องสิ่งใดแล้ว ประเคนภิกษุองค์นั้นอีกไม่ได้ ถือว่าเป็นวัตถุอนามาส จับต้องแล้วประเคนไม่ขึ้น เวลาประเคนไม่ขึ้นแล้ว ประเคนไม่ขึ้นแล้วทำอย่างไร ก็ไปประเคนองค์อื่น เพราะองค์อื่นยังไม่ได้จับ

นี่เง ของที่มันทำได้ ทำไม่ได้ แล้วเวลาพระเขาศึกษามา พระเขามีครูบาอาจารย์เขามีนิสัยมา พอบอกนุ่นไม่ได้ นี่ไม่ได้ อู้ฮู! ทำไมพระเรื่องมาก พระทำไมเรื่องมากแท้วะ ให้พระเรื่องน้อยๆ หน่อยสิ หน่อยๆ หน่อยๆ หน่อยๆ ก็แข็งไม่ต้องมากก็จบไป เขาบิณฑบาตของเขาก็ข้าวตกบาตรเท่านั้น ข้าวเปล่าๆ ก็จบ เขาไม่ได้ปรารถนาไม่ได้เรียกร้องอะไร แต่แข็งเอาแต่ใจ แข็งเอาแต่ความเห็นของแข็ง

แล้วพอที่นี้ก็ย้อนกลับมาที่ศาสนา ศาสนา พระเรา เห็นใหม่ มันแตกต่างหลากหลาย แม้แต่กรรมฐานด้วยกัน กรรมฐานด้วยกันนะ สมัยที่เราเที่ยวอยู่ อุดคหิตก์ มันว่าลูกศิษย์หลวงปู่ มัน ลูกศิษย์หลวงปู่มัน มาจากครูบาอาจารย์เดียวกันมันยังแบบว่าสบายใจนะ พอต่อไปมันก็เป็นลูกหลานแล้วใช่ไหม เอ็งลูกศิษย์ใคร เอ็งอาจารย์ใคร เราก็มองเข้าไปได้ เพราะเราอยู่ในวงการ เราว่า ลูกศิษย์ใคร อาจารย์ใคร ใครไม่มีคุณธรรม ใครอยากแฉ็ก เอาข้อวัตรมาอวด ข้าเคร่งกว่าเอ็ง เอ็งเคร่งกว่าข้า ข้าทำอย่างนี้ถูกต้อง เอ็งทำอย่างนั้นผิดพลาด ไร้สาระ

สาระ จิตสงบใหม่ จิตเอ็งสงบใหม่ จิตเอ็งมีปัญญาใหม่ ถ้ามีปัญญาแล้ว ศิล สมาธิ ปัญญา เหมือนข้อวัตรปฏิบัติ มรรคญาณพาหัวใจนี้ไปให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ วิธีการปฏิบัติทั้งหมดมันเป็นวิธีการ ผลของมันคือเกิดสมาธิ ผลของมันคือเกิดปัญญา

แต่วิธีการ วิธีการ เห็นใหม่ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นวิธีการทั้งนั้น มันเป็นกรอบอันหนึ่ง แต่! แต่ในการไม่ทำสิ่งใดเลยมันก็เหลวไหลไปหมด มันก็ต้องมีของมันไง ทีนี้เวลาวิธีการ อาจารย์องค์ใดเคร่งอย่างใด อาจารย์องค์ใดชอบอย่างใด ก็เอาจุดเด่นๆ จุดเด่นก็การตลาดไง จุดเด่นก็อยากมีชื่อเสียงไง หลวงตาบอกซิงดีซิงชั่ว เอาความจริงสิ เอาความจริง

ฉะนั้น สิ่งที่ทำ เพราะเมื่อวานมันเห็นกับตานะ เราสงสารพระ พระทำอะไรไม่ถูกเลย ใช้นั้นมันก็แว้วๆ อะไรของเอ็ง เฮ้ย! วัดกูเป็นวัดทวารกหรือ วัดกูนี้เป็นวัดอนุบาลใช่ไหม มันรับไม่ได้ สะเทือนใจมาก แต่เราก็สงสารนะ ธรรมดาเราก็มาวัดมาวามากันเพื่อคุณงามความดี มาเพื่อขัดเกลาทั้งนั้น แต่มาขัดเกลามันก็ต้องมีขอบมีเขตบ้างนะ

ฉะนั้น เวลาเด็กของเรา เขาชนรักหมดละ ปรารถนาให้ทุกๆ ดวงใจมีความสุข ปรารถนาให้ทุกๆ ดวงใจประสบความสำเร็จ แต่เด็กเกินไปเราก็ต้องฝึกหัดแบบเด็กๆ อย่ามาถึงกับว่าเด็กๆ ต้องไปนิพพาน ใ้ผู้ใหญ่เข้าโรงบ่อน เด็กๆ ให้ไปนิพพานให้หมดเลย สอนให้ไปนิพพาน ใ้พวกเราไปบารักัน ไปกึ่งกันดีกว่า มันไม่ใช่อย่างนั้นหรอก ผู้ใหญ่ก็คือผู้ใหญ่ เด็กก็คือเด็ก แล้วเราค่อยๆ ฝึกหัด ค่อยๆ พัฒนากันขึ้นมา ทำให้ดีเนาะ จะมาอุปัฏฐากพระ มาทำสิ่งใด อย่าขัด อย่าแย้ง อย่าอะไรกัน ขัดแย้งเป็นเรื่องส่วนตัว เรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวม

เรื่องส่วนตัวเรื่องทิฐิ เรื่องความเห็นของเรา เก็บไว้ในที่ของเรา ถ้ายังไม่เห็นด้วยเก็บไว้ก่อน ศึกษาก่อน เดี่ยวเวลามันจะพิสูจน์เองว่าถูกหรือผิด ถ้าเรายังไม่ได้พิสูจน์ ไม่ตรวจสอบ เรา

ไม่เห็นด้วยเก็บไว้ในใจก่อน เก็บไว้ในใจ แล้วรอวันเวลา วันเวลาจะพิสูจน์ วุฒิภาวะของจิตใจ จิตสูง จิตต่ำ จิตที่มันสูง มันรู้ มันเห็น มันเข้าใจ มันพอใจมากนะ จิตต่ำต้อย เรื่องมากมาย เวลา ก็เลสมันเหยียบหัวใจไม่เรื่องมาก เวลา ก็เลสมันกระที่บ เออ! ไม่เรื่องมากเลย เวลาจะกำจัดมัน เรื่องมากมาย เลย

เอาเวลาพิสูจน์ทำไปๆ ใ้เรื่องมากมาย นี่แหละมันช่วยขัดช่วยเกลาเนาะ ใ้เรื่องมากมาย นี่นะ เพราะเป็นศาสดาของเรา **ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ เราเคารพธรรมวินัย** ไหวหลงตาทำนพุดประจำ เหยียบหัวพระพุทธรเจ้าไปแล้วแสดงธรรม ข้ามเหยียบย่ำธรรมวินัย เหยียบย่ำกติกา เหยียบย่ำกรอบ เหยียบย่ำพระพุทธรเจ้า หลวงตาทำนพุดประจำ แล้วคนก็มาถาม หมายความว่าอย่างไร หมายความว่าอย่างไร เหยียบหัวพระพุทธรเจ้าไปคือเหยียบหัวศีล เหยียบหัวธรรมะ เหยียบหัวคือการเหยียบย่ำ แล้วรอดดี แสดงธรรมด้วยนะ

เราศึกษาที่นี้ เอาอันนี้เอามาขั้นนี้อด แล้วกติกา เวลาเราเสียงดังๆ ขึ้นมาต้องคอยดูอย่า! เมื่อวานมันพุดไม่ได้ เพราะแบบว่ามันอยู่ในเหตุการณ์ มันหน้าสีวหน้าขวาน แต่ที่นี้พอหน้าสีวหน้าขวานไป เราเห็นแล้วมันสะเทือนใจ วันนี้ถึงพุด แล้วศึกษานะ พยายามศึกษา พยายามถามไถ่ อะไรควร อะไรไม่ควร ทำได้หรือทำไม่ได้ ต้องทำตามนั้น มันจะชอบ จะไม่ชอบ เรื่องของเ็ง

นี่คือธรรมและวินัย ข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เ็งจะชอบ พระพุทธรเจ้า หรือเ็งไม่ชอบพระพุทธรเจ้า เ็งจะชอบกิเลสอย่างไรก็เรื่องของเ็ง แต่ธรรมและวินัยอย่าเหยียบย่ำ เอวัง